

KUNSKAPSDAG FÖR VÄRLDSARVET HÄLSINGEGÅRDAR

14 NOVEMBER 2024

Kunskapsdag för Världsarvet är en årlig konferens som riktar sig till personer som på ett eller annat sätt arbetar med, har ansvar för eller är intresserad av Världsarvet Hälsingegårdar, det vill säga gårdsägare, tjänstepersoner, politiker, forskare, museimedarbetare, strateger, guider med flera. Vi diskuterar världsarvets värden, utveckling, besöksnäring, entreprenörskap, klimat, forskning och ger inblickar såväl som utblickar till andra världsarv – nationellt och internationellt.

PROGRAM

8.00 REGISTRERING & FIKAMINGEL

Musik från Bollnäs folkhögskolas musiklinje

8.45 VÄLKOMMEN! Frida Stål, ordförande i Kultur- & kompetensnämnden, Region Gävleborg

9.00 MÄNNISKOR OCH MÅLNINGAR

Lars Nylander fil dr och antikvarie, Hälsinglands Museum

Lars Nylander är antikvarie vid Hälsinglands Museum och har precis doktorerat i inredningsmåleri och väggmålningar 1750–1800, vilket resulterat i praktverket "Människor och Målningar". Lars har tidigare skrivit böcker och artiklar om konst och kulturhistoria, främst med anknytning till hälsingegårdarnas måleri.

9.40 UNGDOMAR SÖKER NYA BERÄTTELSE OM VÄRLDSARVET HÄLSINGEGÅRDAR Joel Johansson och Eli Olsson, Hälsinglands Museum

Joel Johansson är projektledare för det treåriga arvsfondsprojektet "Nya berättelser om Världsarvet" vid Hälsinglands Museum. Eli Olsson, medverkar i projektet. Tillsammans kommer de att berätta om Världsarvet utifrån minoriteter, materialitet, handel och kulturmöten.

10.00 FRUKT OCH MINGEL

10.30 ERIK-ANDERS – EN VÄRLDSARVSGÅRD I STÄNDIG UTVECKLING Anna och Pär Forssell gårdsägare

Erik-Anders är en av de sju hälsingegårdar som skrevs in på Unescos världsarvslista under namnet "Decorated

Farmhouses of Hälsingland" 2012. Gården ligger efter den slingrande byvägen Asta i Söderala socken och har en herrgårdslig arkitektur. Här finns en pampig festsal på övervåningen med imponerande bredd. Erik-Anders har fått sitt namn efter Erik Andersson som lät bygga gården på 1820-talet. I år firar Erik-Anders 200 år. Erik-Anders drivs privat av familjen Forssell som under året genomgått ett generationsskifte.

10.50 FUKT I HÄLSINGEGÅRDAR, EN STUDIE ÖVER KLIMATET I TORPARGRUNDER OCH INOMHUS Jan Akander & Magnus Mattsson Högskolan i Gävle.

Högskolan i Gävle har på uppdrag av Länsstyrelsen Gävleborg utfört fuktmätningar i några av världsarvets Hälsingegårdar. Syftet är att studera hur torpargrunder och inomhusmiljön påverkas, bland annat för att vara proaktiva med tanke på klimatförändringar. Resultat om hur torpargrunderna mår presenteras tillsammans med en studie kring avfuktning av inneklimatet vid snabba temperaturförändringar vintertid.

11.10 VÄRLDSARV I SVERIGE: TANUMS HÄLLRISTNINGAR 30 ÅR

Hans Lundenmark, världsarvssamordnare Tanum

Världsarvet Tanums Hällristningar togs upp på världsarvslistan 1994 och firar i år 30 år som världsarv. Världsarvet utgör den stora mängd hällristningar från bronsåldern som finns i området. I världsarvsområdet finns idag drygt 600 kända hällristningsplatser, ett antal som växer hela tiden i takt med att fler hållar upptäcks. Hans Lundenmark är världsarvssamordnare och arbetar vid Vitlycke Museum som är världsarvet Tanums besökscentrum, en självklar plats för besökare att utgå ifrån och som drivs av Västra Götalandsregionen.

11.40 TRÄSLOTEN SOM BLEV VÄRLDSARV

Världsarvspedagog Elisabet Olinder & Sofia Dahlquist

Hälsinglands Museum och Läns museet Gävleborg har tillsammans producerat ett pedagogiskt lektionsmaterial under 2023–2024. Det tar sin utgångspunkt i Världsarvet Hälsingegårdar och är framtaget med hjälp av lärare i regionen. Nu är materialet klart för att användas i skolorna.

12.00 LUNCH

13.15 VÄRLDSARVET FALUN – VÄRLDENS MÖJLIGHET!

Christina Staberg, världsarvssamordnare Falun och Kopparbergslagen & Sara Hedström, kulturchef Falu kommun.

Världsarvet Falun & Kopparbergslagen har under de senaste åren arbetat aktivt med olika aktörer för att lyfta medvetenheten kring världsarvet, dels i projektet "Stärka Världsarv" och senast genom "Världsarvet Falun – Världens möjlighet" som vänder sig till entreprenörer.

13.45 UTBLICK VÄRLDSARV: CASA BATLLÓ; EN DEL AV VÄRLDSARVET WORKS OF ANTONI GAUDÍ I BARCELONA

Amilcar Vargas World Heritage manager

Amilcar Vargas är ansvarig för en av de sju delar som utgör världsarvet Works of Gaudí i Barcelona; Casa Batlló, och arbetar dagligen med att bevara och synliggöra dess OUV (Outstanding Universal Value), skapa synergier med andra museer och internationella institutioner samt främja forskning, utbildning och hållbar kulturarvsförvaltning. Amilcar är en internationell expert på förvaltning av världsarv och har arbetat på institutioner som UNESCO (Paris) och andra platser som Palau Güell och Sant Pau Art Nouveau. Han är gästprofessor vid Université Paris i Panthéon-Sorbonne och vid International University of Catalonia. Han är medlem i International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), International Council of Museums (ICOM), World Archaeological Congress (WAC), International Association of World Heritage Professionals (IAWHP), European Association of Archaeologists (EAA) och Group for Public Archaeology and Heritage (GAPP).

14.15 "THE PERFECT HOUSE" PAUL WIERSBINSKI, ÅRETS VÄRLDSARVSSTIPENDIAT

Konstnären Paul Wiersbinski bor och arbetar i Berlin. Han erhöll 2024 års World Heritage Scholarship i konkurrens av 302 sökanden från 58 länder. Under sommaren 2024 vistades han i Hälsingland främst på världsarvsgården Kristofers. Genom projektet "The Perfect House" kopplar Paul ihop världsarvet

Hälsingegårdar med det tyska världsarvet Berlin Modernism Housing Estates genom att väva samman det urbana Berlin med det rurala Hälsingland i en film. Projektet är inspirerat av idén att röra sig genom ett perfekt hus och estetiskt knyta an till det historiska minnets imaginära dimension, genom husen och gårdarnas unika estetik.

14.30 ATT FÖRVALTA ETT VÄRLDSARV – ANSVARFÖRDELNING OCH FINANSIERING.

Karin Gadde Jennische, världsarvssamordnare Länsstyrelsen

Under åren 2020-2024, det vill säga under den tid som första perioden av Handlingsplan för Världsarven i Sverige gäller, har ett bidrag utgått från Riksantikvarieämbetet till samtliga världsarv i Sverige. Efter årsskiftet upphör detta. Hur påverkar det Världsarvet Hälsingegårdar och hur ser arbetet ut inför nästa Förvaltningsplan?

14.50 LÅT OSS SMAKA – VÄRLDSARVSKAKA!

Christina Staberg, världsarvet Falun

15.00 KAFFE MED KAKAN...

15.30 HÅLLBARA VÄRLDSARV – UTMANINGAR & MÖJLIGHETER

Fergus McLaren, ordförande ICOMOS International Cultural Tourism Committee

Fergus McLaren, Canada, är verksam inom hållbar turism och kulturarvsförvaltning med mer än 25 års erfarenhet i Nordamerika, Afrika, Europa och Asien. Hans nuvarande professionella fokus är besöksnäring vid världsarv och genomförandet av Agenda 2030. Fergus McLaren har en bakgrund inom turismplanering och destinationsförvaltning. Hans yrkeserfarenhet inkluderar koordinering av internationella möten och input som direktör för det FN-finansierade International Year of Ecotourism (IYE), han undervisar i besöksnäringsspörsmål vid Canadas McGill University samt arbetar med utveckling och implementering av ICOMOS Charter for International Cultural Heritage Tourism. Fergus McLaren är aktiv inom UNESCO, FN-turism, International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), Organisation of World Heritage Cities, World Monuments Fund, Economic Innovation Institute for Africa och Heritage and Cultural Society for Afrika (HACSA).

16.00 SPANING

Åsa Stenström, chef Hälsinglands Museum & Leif Grundberg chef Läns museet Gävle

Åsa Stenström är nytillträdd chef för Hälsinglands Museum och Leif Grundberg är sedan en kort tid chef för Läns museet i Gävle. Hur ser deras bild av Världsarvet Hälsingegårdar ut och vad ser de när dom blickar in i framtidens spåkula?

16.20 TACK OCH HEJ!